

Internationella Engelska
Skolan i Sverige AB (samt
Org.nr. 556462-4368)
info@engelska.se

Beslut

Datum 2024-12-04

Dnr 2024:634

Sida **1 (18)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Kvaliteten i
engelskspråkig undervisning när den ges i andra
ämnen än språk vid Internationella Engelska Skolan
Umeå**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Internationella Engelska Skolan i Umeå avseende verksamhetens kvalitet inom engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk.

Genom beslut av Skolinspektionen den 9 juli 2014 (dnr 3110–2014:4595) har huvudmannen rätt att bedriva utbildning för förskoleklass, grundskola årskurserna 1–9 och fritidshem.

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB har godkännande att bedriva delar av undervisningen på engelska vid Internationella Engelska Skolan Umeå i Umeå kommun enligt Skolinspektionens beslut den 17 juni 2015 (dnr 64–2015:2494).

Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning som ges i andra ämnen än språk, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Internationella Engelska Skolan Umeå den 6–7 november 2024. Besöket genomfördes av utredarna Helena Forsberg och Lena Knutsson. Internationella Engelska Skolan i Umeå kommun med Internationella Engelska Skolan i Sverige AB som huvudman är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna F-9. Vid granskningstillfället finns det totalt 207 elever i årskurs 7–9 som får delar av sin undervisning på engelska i ämnena idrott och hälsa, slöjd, bild, matematik, teknik och naturorienterande ämnen.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- 4 lektionsobservationer
- 1 gruppintervju med elever
- 1 gruppintervju med lärare
- 1 intervju med rektor och biträdande rektor

Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan.

Begreppslista för detta beslut:

Elevernas alla språkliga resurser: Eleverna behöver ges möjlighet att använda alla sina språkliga resurser för att på bästa sätt för att utveckla språk- och ämneskunskaper. Ofta kan lärare inte alla de språk som talas i klassrummet men det behöver inte hindra läraren att använda flerspråkighet som resurs. Eleverna kan vara "experterna" och läraren kan vara den som stimulerar elevernas språkutveckling genom att ställa frågor och uppmärksamma eleverna på likheter och skillnader mellan olika språk. Om det finns elever som talar samma språk i klassen, kan de använda flera språk tillsammans för att till exempel diskutera uppgifter, översätta och jämföra mellan språken.

Målspråk: Begreppet "målspråk" används som en beteckning av det språk som eleverna är tänkta att lära sig. I den här granskningen är engelska målspråket.

Vardagsspråk: Vardagsspråket är det språk som eleverna tillgodogör sig och utvecklar snabbast. Det är mer kontextbundet och konkret. De strategier man använder när man läser, skriver och talar skiljer sig åt mellan vardagsspråk, skolspråk och ämnesspråk.

Skolspråk: Skolspråket är det som används generellt i skolan. Jämfört med vardagsspråket är det mer kontextoberoende, teoretiskt och abstrakt. Typiskt för skolans språkbruk är användning av sambandsord som *för att*, *däriigenom*, *däremot*, *medan*, *antingen eller*. Studier visar att eleverna ofta kan ha svårt att förstå dessa ord och begrepp.

Ämnesspråk: Ämnesspråket är starkt präglad av ett ämnes specifika termer och begrepp och tematiska mönster (nätverk av mening). Exempel på ämnesspråk är exempelvis ordet *atmosfär* i stället för det vardagliga ordet *luft* eller *tempo* istället för det vardagliga uttrycket *hur snabbt* man springer. Ämnesspråket har ofta specifika språkkaraktärer, sina egna språkliga strukturer, texttyper och sätt att kommunicera.

Språkliga mål: Exempel på språkliga mål kan vara de språkliga förmågorna exempelvis berätta, beskriva, förklara, resonera, diskutera. Det kan också vara ämnesspecifika begrepp, sambandsord och fraser, grammatiska mönster, strategier för att lyssna och läsa med förståelse. Ämnets muntliga tal och samtal eller kriterier i texter som eleverna förväntas skriva.

Modellering: Modellering innebär att läraren steg för steg till exempel förklarar hur man tänker och använder för strategier när man utför en uppgift eller skriver en text.

Scaffolding, stöttning: Handlar om att elever behöver stöd när de börjar ett nytt arbetsområde eller nytt arbetssätt. Likt en byggnadsställning finns stöttningen från början men monteras ner successivt när kunskapsbygget står stabilt. Stöttningen är alltid tillfällig, så länge eleven behöver den och kan använda kunskaper och färdigheter självständigt. Den språkliga stöttningen har fokus på att eleverna får vara språkligt aktiva i många olika lärandesituationer. Stöttningen är planerad och innebär att läraren tänker på vad eleverna behöver stöd i vad gäller ord och begrepp och lyssnande, samtalande, läsande och skrivande. Utveckling sker genom upprepat och alltmer självständigt deltagande i målinriktade sociala aktiviteter där språk och interaktion spelar en avgörande roll.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under vårterminen 2025.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Internationella Engelska Skolan Umeå i följande utsträckning:

Undervisningen ger eleverna i flera delar förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar.

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller fler språk- och ämnesintegrerade aktiviteter där eleverna använder och utvecklar målspråket såväl i tal som skrift.
- Lärarna behöver strukturerat planera för hur eleverna får goda förutsättningar att utveckla ämnesspråket genom att producera och interagera muntligt på målspråket.

Rektorn arbetar i flera delar för att undervisningen ska ge förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver följa upp och analysera den språk- och ämnesintegrerade undervisningen på ett sådant sätt att rektorn kan identifiera behov och initiera insatser som är specifika för den engelskspråkiga undervisningen när den ges i andra ämnen än språk.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **9 juni 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:634) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur lärarna planerar och genomför sin engelskspråkiga undervisning i syfte att ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper när den ges i andra ämnen än språk. Ytterligare handlar området om hur undervisningen är upplagd så att eleverna får förutsättningar att utveckla ett adekvat ämnesspråk, både på svenska och engelska. Slutligen handlar området om hur lärarnas stöd till eleverna ges samt om undervisningen är anpassad till enskilda elevers behov.

Språk- och ämnesintegrerad undervisning (användning av målspråket i undervisningen)

Planering och genomförande av undervisning

Granskningen visar att lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån vissa kunskaper om språk- och ämnesintegrerad undervisning. Språkliga mål beskrivs och uttrycks inte explicit av de flesta lärare i lektionsplaneringar och i undervisningen. Däremot går lärarna igenom viktiga nyckelord på både svenska och engelska och de finns angivna på flera ställen, till exempel i planeringar och på tavlan vid genomgångar. Nyckelorden framställs ofta som en glosa som eleverna kan lära sig genom bland annat bilder, spel och korsord. Eleverna lär sig sällan orden i muntliga sammanhang utan i de flesta fall endast vid lärarens genomgångar och i skrift. Lärarna modellerar förvisso vissa ord och begrepp för att visa eleverna och skapa förståelse, men eleverna får sällan använda dessa i samtal och diskussioner. Fokus ligger på att läsa, skriva och lyssna. Vidare framkommer vid granskningen att lärarna använder metoder såsom *scaffolding* för att stegvis bygga upp elevernas ämneskunskaper samt att eleverna erbjuds språkligt stöd i form av skrivmallar vid skrivuppgifter.

Undervisningen innehåller olika arbetssätt och eleverna får arbeta enskilt, i par och grupp beroende på arbetsområde. Lektionerna visar också på en tydlighet i start och avslut samt en struktur i form av en gemensam genomgång. Arbetssätt och struktur är en del av ett gemensamt allmändidaktiskt förhållningssätt för att eleverna ska känna igen sig. Däremot finns inte någon uttalad och medveten struktur för hur eleverna

ska använda målspråket i den engelskspråkiga undervisningen när den ges i andra ämnen än språk. Lärarna använder nästan uteslutande engelska och eleverna använder engelska i samtal med lärarna och svenska i samtal med varandra. Det förekommer sällan att lärare använder språk- och kunskapsutvecklande metoder och strategier för att variera och utveckla elevernas användning av målspråket.

Användning av elevernas språkliga resurser

Vid granskningen framkommer att eleverna får vissa möjligheter att använda sitt starkaste språk. Lärarna som undervisar på engelska i andra ämnen än språk talar mestadels engelska i klassrummet medan läroböcker, i de ämnen som har läroböcker, är på svenska. Vid vissa tillfällen använder lärare filmer på både svenska och engelska medan lärares presentationer och genomgångar konsekvent är på engelska. Eleverna upplever att lärarna föredrar att de använder engelska i samtal med lärarna samt vid examinationer samtidigt som de har möjlighet att blanda språken eller bara svara på svenska om de vill. Det framkommer att lärarna förstår svenska, men helst pratar engelska och att eleverna vissa gånger önskar att lärarna i större utsträckning skulle kunna förklara ord och begrepp på svenska. Vidare visar granskningen att det finns många andra modersmål på skolan och en medvetenhet hos lärarna vilka elever som talar vilket språk. Elevernas modersmål används emellertid inte som en resurs i undervisningen. I stället fungerar modersmålen som en möjlighet att sprida mångfalden i språk och kultur, exempelvis genom träffar där eleverna har tagit med mat från hemlandet.

Utveckling av den språk-och ämnesintegrerade undervisningen

Granskningen visar att lärarna återkommande reflekterar över den egna undervisningen och hur den kan utvecklas, men inte specifikt med inriktning på den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Lärarna träffas regelbundet i sina ämneslag och vid dessa träffar resonerar de kring den egna undervisningen. Även om det kan förekomma diskussioner om språkutvecklande metoder och strategier, reflekterar inte lärarna systematiskt över den språkliga dimensionen när undervisningen genomförs på engelska. Den engelskspråkiga undervisningen som ges på andra ämnen än språk följs upp som all annan undervisning genom lektionsobservationer, elevenkäter samt utvärderingar som lärarna genomför. Uppföljningarnas inriktning är dock av mer allmändidaktisk karaktär och eleverna svarar exempelvis på frågor vad som är roligt eller svårt i undervisningen. Vidare framgår det att lärarna sällan besöker varandras lektioner eftersom de upplever att det är svårt att hinna med.

Utveckling av ämnesspråket

Förutsättningar för att utveckla ämnesspråk

Undervisningens innehåll ger eleverna i viss mån förutsättningar att utveckla ett adekvat ämnesspråk. Visserligen är lärarna medvetna om det ämnesspecifika språket i sina ämnen och synliggör ämnesspecifika begrepp på både svenska och engelska. Undervisningen består dock främst av att synliggöra ord och begrepp i olika typer av ordlistor på tavlan, klassrumsväggar och i lektionsplaneringar. Lärarna går igenom ordlistorna med eleverna och konkretiserar orden och begreppen genom att visa elevexempel och genom kroppsspråket. Därutöver finns det få tillfällen när eleverna får möjlighet att tillägna sig och lära sig begreppen genom att problematisera och kontextualisera dem. I några ämnen ges tillfällen att skriva ämnesspecifika texter såsom en laboration eller en faktatext där viss problematisering av begrepp sker. Eleverna får dock i mindre omfattning använda ämnesspråket i muntlig produktion och interaktion. Vid de diskussioner som eleverna emellanåt genomför, tenderar fördjupade diskussioner att ske på svenska och inte på målspråket.

Koppling till styrdokument och användande av undervisningsmaterial

Lärarnas undervisning har mestadels en tydlig koppling till läroplan och kursplaner. Det framkommer att eleverna får information om vad de ska kunna både i pappersform och genom muntlig information. Betygskriterierna synliggörs också för eleverna bland annat genom att de sitter uppsatta i klassrummen. Det förekommer att lärarna hänvisar till dem i undervisningen för att visa eleverna vad som krävs på till exempel A-nivå. Det finns också en gemensam lektionsstruktur som lärarna följer på skolan som innebär att lärandemål synliggörs på tavlan. Lärandemålen utgår från respektive ämnes centrala innehåll och är främst kopplade till ämnesinnehållet. Det varierar mellan lärare huruvida lärandemålen verkligen är lärandemål och inte görandemål och det framgår inte tydligt i lärarnas lektionsplaneringar hur lärandemålen är kopplade till läroplanen. De språkliga målen är inte heller tydliga för eleverna i alla ämnen där undervisningen ges på engelska i andra ämnen än språk. Vidare framgår av granskningen att det finns ett gemensamt arbete på skolan för val av läromedel samt att lärarna samverkar i ämneslagen för att övrigt undervisningsmaterial ska möta innehållet i läroplanen. Läroböcker som lärarna och eleverna använder är på svenska. Annat undervisningsmaterial såsom presentationer finns oftast på engelska medan till exempel filmer finns på både svenska och engelska.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Vid granskningen framkommer att undervisningen innehåller vissa stöttande moment på grupp- och individnivå för att främja elevernas språk- och kunskapsutveckling. Merparten av det stöd och anpassningar som förekommer i undervisningen är i första hand inriktade mot elevernas ämneskunskaper, men det finns inslag av språklig stöttning när lärarna till exempel förenklar instruktioner eller använder bildstöd. Det finns också undervisningsmaterial på både svenska och engelska, och eleverna får möjlighet att använda svenska när målspråket inte räcker till. Granskningen visar vidare att lärarna har god kännedom om elevernas behov och att lärarna gör anpassningar i undervisningen för att stödja, leda och stimulera eleverna främst i deras utveckling av ämneskunskaper. På gruppnivå använder lärarna till exempel stegvisa instruktioner, elevexempel och modellering. På individnivå ger lärarna exempelvis individuella instruktioner och anpassat material för att eleverna ska kunna tillägna sig undervisningen i ämnet. Det finns även möjlighet att få uppgifter på olika nivåer och läsplattor med översättningsverktyg för de elever som behöver det. Utmanande uppgifter förekommer också i form av svårare uppgifter och öppna frågeställningar där eleverna kan fördjupa sina svar. Utöver detta finns det flera möjligheter att efter skoltid få stöd i ämnet på antingen svenska eller engelska.

Tillåtande klassrumsklimat

Det finns delvis ett aktivt arbete för att skapa ett klassrumsklimat där eleverna uppmuntras att vilja och våga producera och interagera på målspråket. Lärarna använder den gemensamma lektionsstrukturen för att skapa förutsägbarhet och lugn. Även fasta placeringar används i de flesta ämnen av samma anledning. Det finns också vissa metoder för att inkludera alla elever att till exempel svara på frågor. Sådana metoder är användandet av mini whiteboards och slumpvist valda elever som får svara i stället för handuppräckning. Skolledningen vill att lärarna medvetet arbetar med aktiva klassrum och ser gärna att lärarna använder metoder som till exempel EPA, Enskilt, Par, Alla för att alla elever ska våga och vilja interagera på målspråket. Det varierar dock mellan lärare i vilken utsträckning de använder olika metoder och strategier för att få eleverna att använda målspråket. Under lektionsobservationer vid Skolinspektionens verksamhetsbesök använde lärare sådana metoder och strategier i något enstaka fall. Vidare framkommer vid granskningen att skolenheten har ett system för att motverka att lärarna behöver ägna undervisningstid till att hantera störande moment under lektionerna. Systemet innebär att lärarna kontaktar annan tillgänglig personal som kommer till klassrummet för att prata med elever som stör undervisningen. Eleverna upplever att det är en bra stämning i klasserna och att det finns en

acceptans när någon svarar fel. Studieron i några klasser kan dock bli bättre. Lärarna uppmuntrar eleverna att våga använda målspråket muntligt när de svarar på frågor, men alla elever vågar inte det på grund av att de inte känner sig tillräckligt bra på engelska. Lärare kan då förenkla frågorna eller prata med eleverna en och en.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande två utvecklingsområden:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller fler språk- och ämnesintegrerade aktiviteter där eleverna använder och utvecklar målspråket såväl i tal som skrift.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna inte planerar och genomför sin undervisning utifrån ett tydligt språk- och ämnesintegrerat perspektiv. Trots att det finns viss kunskap om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt framgår det inte i till exempel lärarnas lektionsplaneringar hur undervisningen i praktiken ska genomföras med fokus på att två språk och ämne ska integreras med varierade arbetsmetoder. Det leder till att elevernas lärande på målspråket inte utvecklas på djupet i samtliga fyra förmågor, läsa, skriva, tala och lyssna.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna, under ledning av rektorn, utvecklar sitt arbetssätt så att den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk innehåller språk- och ämnesutvecklande metoder och strategier som ger eleverna möjlighet att mer aktivt få problematisera och använda språket. Undervisningen behöver innehålla fler metoder och strategier som stödjer elevernas förmåga att interagera och producera på målspråket för att tillägna sig språk- såväl som ämneskunskaper. Dessa metoder och strategier behöver ta avstamp ur en medvetenhet om ämnesspråkets specifika karaktär och kopplas till undervisningens mål och syfte. Även om flera av skolans elever behärskar engelska, behöver undervisningen planeras så att den stöttar eleverna i att skilja mellan vardagligt språk, ett allmändidaktiskt skolspråk och ämnesspecifikt språk.¹

¹ 1 Skolverket (2018). Engelskspråkig undervisning – En kartläggning och utvärdering av engelskspråkig undervisning i svensk gymnasieskola. Rapport 465. Stockholm: Skolverket, s. 153; Skolforskningsinstitutet (2018). Språk- och kunskapsutvecklande undervisning i det flerspråkiga klassrummet – med fokus naturvetenskap. Solna: Skolforskningsinstitutet, s. 20-23.

- Lärarna behöver strukturerat planera för hur eleverna får goda förutsättningar att utveckla ämnesspråket genom att producera och interagera muntligt på målspråket.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna främst får förutsättningar att utveckla ämnesspråket genom att läsa, lyssna och skriva. När eleverna sinsemellan använder ämnesspråket muntligt sker det med få undantag enbart på svenska. Lärarna använder förvisso nästan uteslutande målspråket i undervisningen, men möjliggör sällan för eleverna att diskutera, resonera och problematisera ämnesspecifika begrepp på målspråket. Därmed finns det en risk att ämnesspråket inte begripliggörs på djupet för eleverna.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna, under ledning av rektorn, utvecklar sitt språkintegrerade arbetssätt. Lärarna behöver medvetet planera för att låta eleverna muntligt producera och interagera på målspråket i den engelskspråkiga undervisningen när den ges i andra ämnen än språk. Det kan exempelvis vara att alla elever ska tala engelska vid något tillfälle varje lektion eller att eleverna under vissa lektionsmoment ska kommunicera på engelska. För att utmana eleverna att förstå ämnesspråkets komplexitet, kan läraren till exempel arbeta med parövningar för att eleverna själva ska få förklara eller problematisera de engelska ord och begrepp som de tar del av i ordlistor. Lärarna kan med fördel bygga vidare på sitt nuvarande arbete med att modellera uppgifter för eleverna genom att låta det innefatta diskussioner kring och en problematisering av de ämnesspecifika begreppen.

I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Ytterligare handlar området också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån läroplanen samt aktuella kurser samt att rektorn ger tid och förutsättningar för samverkan mellan lärare för att planera och utveckla den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Samverkan kan också ske mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja elevers utveckling av ämnes- och språkkunskaper

Rektorn följer kontinuerligt, och på olika sätt, upp och analyserar den undervisning som genomförs på skolan dock inte med ett särskilt fokus på den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Uppföljningen och analysen av undervisningen ingår i det systematiska kvalitetsarbetet på skolan genom vilket rektorn samlar in en bred bild av verksamheten. Rektorn genomför bland annat strukturerade lektionsobservationer och inhämtar information om undervisningen från bland annat ämneslagsledarna. Eftersom uppföljningen och analysen är av mer generell karaktär har rektorn inte kunnat identifiera något behov av insatser riktade mot den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Visserligen har lärarna på skolenheten för ett par år sedan arbetat i ett projekt om *scaffolding* samt haft en genomgång och samtal om Internationella Engelska Skolans handbok om tvåspråkighet, men för närvarande genomförs inga språkutvecklande insatser utifrån identifierade behov. Genom uppföljning av elevernas kunskapsresultat skaffar sig rektorn en bild av elevernas möjligheter att utveckla ämneskunskaper. Kunskapsresultaten följs upp vid flera avstämningar under ett läsår. Det finns inga konstaterade skillnader mellan elever som har fått undervisning på svenska eller engelska.

Ytterligare visar granskningen att rektorn försäkrar sig om att de undervisande lärarna har kunskap om och kan omsätta läroplan och andra styrdokument i undervisningen genom att nyanställda och internationella lärare får en utbildning om det svenska skolsystemet och de svenska styrdokumenterna. Även ämneslagsledare och akademisk koordinator har ett särskilt ansvar för att säkerställa att samplanering och sambedömning utgår från centralt innehåll och gällande betygskriterier. Internationella

lärare erbjuds också att gå en online-kurs för att lära sig svenska och de uppmuntras av rektorn att gå den. Däremot ges lärarna ingen extra tid till att genomföra den utan det sker på lärarnas eget initiativ.

Förutsättningar för planering och samverkan

Granskningen visar att rektorn ger lärarna tidsmässiga förutsättningar för att planera och förbereda sin undervisning. Lärarna är organiserade i ämnesarbetslag där en stor del av samverkan sker. Ämneslagen har regelbundna möten för samverkan och samplanering. Det finns också samarbeten med andra skolenheter inom koncernen i ett regionalt samarbete. Årligen träffas lärarna från dessa skolor för gemensamma workshops. Det finns alltså förutsättningar för lärarna att samverka kring planering och utveckling av den språk- och ämnesintegrerade undervisningen men den får inte en tydlig egen plats i den samverkan som sker utan handlar oftast om skapandet av ordlistor inför ett nytt arbetsområde. Den samplanering som lärarna gör är mer en ämnesplanering än en planering för metoder och strategier för att eleverna ska utveckla två språk integrerat med ämnet. Vidare framgår av granskningen att koncernen tillhandahåller ett övergripande utbildningsmaterial om Lgr22 och betygssättning samt stöd med undervisningsresurser och bedömning för den tvåspråkiga miljön. Det är ett material som lärarna samverkar kring på uppdrag av ämneshandledare.

Identifierat utvecklingsområde

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver följa upp och analysera den språk- och ämnesintegrerade undervisningen på ett sådant sätt att rektorn kan identifiera behov och initiera insatser som är specifika för den engelskspråkiga undervisningen när den ges i andra ämnen än språk.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den uppföljning och analys som rektorn gör inte har ett tydlig fokus på just den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. All undervisning följs upp på samma sätt. På grund av detta är de behov som identifieras av mer generell karaktär vilket leder till att de insatser som genomförs inte har en tydlig koppling till ett språk- och ämnesintegrerat lärande. Det är inte heller säkert att insatserna motsvarar elevernas behov i de klasser som läser vissa ämnen på engelska samt ger dem möjlighet att utveckla språk- och ämneskunskaper på både svenska och engelska.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn säkerställer att ett språk- och ämnesutvecklande arbetssätt används i den engelskspråkiga

undervisningen när den ges i andra ämnen än språk. Rektorn kan exempelvis följa upp och kartlägga undervisningen som ges på engelska i andra ämnen än språk utifrån flera parametrar för att skapa sig en bild av i vilken utsträckning den är anpassad efter elevernas behov. Denna uppföljning kan bland annat omfatta en kartläggning av vilka språk- och kunskapsutvecklande metoder som förekommer i undervisningen. Utifrån denna kartläggning kan rektorn identifiera vilka insatser som behöver göras. Utöver detta får rektorn också en bild av hur tidigare fortbildningsinsatser ger ett avtryck i undervisningen och vilka metoder lärarna använder för att utveckla klassrumsinteraktionen samt att metoderna utgår från beprövad erfarenhet och aktuell forskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lodmark

Beslutsfattare
Signerat av: Maria Lodmark

X Helena Forsberg

Föregragande
Signerat av: Helena Forsberg

I ärendet har även utredare Lena Knutsson deltagit.

Bilagor

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningen syfte

Syftet är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Granskningens frågeställningar

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?
2. I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Kvalitetskriterier

Språk- och ämnesintegrerad undervisning

Kvalitetskriteriet handlar om hur lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån ett språk- och ämnesintegrerat arbetssätt. I undervisningen finns flera språk- och ämnesintegrerade aktiviteter där eleverna också kan ges möjlighet att använda sina starkaste språk som en resurs. Lärarna reflekterar över sin undervisning där lärarna är lyhörda för elevers och kollegors feedback.

Utveckling av ämnesspråket

Kvalitetskriteriet handlar om att elever behöver ges utrymme att utveckla och arbeta med att kommunicera på målspråket, trots att de inte kan det fullt ut eller har ett begränsat ordförråd. Läromedel och annat

undervisningsmaterial utgår ifrån våra styrdokument och är anpassade till eleverna.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Kvalitetskriteriet handlar om dels om hur lärarna stöttar eleverna för att främja deras utveckling av såväl språk som ämneskunskaper. Lärarna ger eleverna stöd både på grupp- och individnivå samt anpassar undervisningen efter enskilda behov och förutsättningar. Eleverna har möjlighet att använda sitt starkaste språk om målspråket inte räcker till. Lärarna arbetar för ett tillåtande klimat i klassrummet där eleverna vågar att pröva.

Förutsättningar för planering och samverkan

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn skapar goda förutsättningar för lärarna att kunna planera och samverka kring den språk – och ämnesintegrerade undervisningen både inom skolan och mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja eleverna utveckling av ämnes-och språkkunskaper

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Kvalitetskriteriet handlar också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån den svenska läroplanen samt aktuella kurser.

Bilaga 2: Författningsstöd

Statens skolinspektion får efter ansökan, enligt **skolförordningen** (2011:185), besluta att en huvudman får anordna delar av undervisningen på engelska för andra elever än sådana som vistas i Sverige under en begränsad tid, om

1. undervisningens innehåll och utformning säkerställer att eleverna får tillräckliga kunskaper i svenska för att uppfylla betygskriterierna i samtliga ämnen,
2. de lärare som undervisar på engelska uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller 17 § första stycket 1 skollagen (2010:800), och
3. utbildningen håller god kvalitet (9 kap. 18 § skolförordningen).
Under den sammanlagda tid som en elev får engelskspråkig undervisning enligt 18 § får högst hälften av undervisningen ges på engelska (9 kap 19 § skolförordningen).

I **skollagen** anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vidare vara likvärdig (1 kap. 9 § skollagen). Alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § första stycket skollagen). Som utgångspunkt får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § första stycket skollagen). Utan att uppfylla kraven i 13 § får lärare dock bedriva annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och kompetens att undervisa på det främmande språket (2 kap. 17 § första stycket 1 skollagen). Den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får även anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § fjärde stycket skollagen). I **förfaranden** anges att det är huvudmannen som avgör om en lärare uppfyller kraven enligt 17 § skollagen (prop. 2010/11:20 s 40). I förfaranden anges vidare att det är av största vikt att lärare i svenska skolor, även om skolorna har en språklig inriktning, lär sig det svenska språket så snart som möjligt eftersom detta är nödvändigt dels för att läraren ska kunna tillskansa sig den kunskap som behövs om de styrdokument som gäller för det svenska skolväsendet, dels för att läraren fullt ut ska kunna stödja eleverna i deras lärande (prop. 2009/10:165 s. 267).

Enligt **språklagen** [2009:600] har det allmänna ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 § språklagen).

I **läroplanen** anges att språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga (Lgr 22 Skolans uppdrag).

Av **skollagen** följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § första stycket skollagen). Enligt **läroplanen** har rektorn ett särskilt ansvar bland annat för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

En lärare har enligt **skollagen** ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen). Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar, stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling (Lgr 22 2.2 Kunskaper).